

LT

LT

LT

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2010.4.21
KOM(2010)159 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Dvylikos punktų ES veikslių planas Tūkstantmečio vystymosi tikslams pasiekti

{SEC (2010) 418}

{SEC (2010) 419}

{SEC (2010) 420}

{SEC (2010) 421}

{SEC (2010) 422}

TURINYS

1.	2010–ieji – svarbiausi veiksmai ir atskaitomybės metai.....	3
2.	ES veiksmai TVT įgyvendinimui spartinti	5
2.1.	Patikimas paramos įsipareigojimų įvykdymo 2015 m. būdas.....	5
2.2.	Veiksmingai naudojama parama: didesnis OPV poveikis, didesnę ekonominę naudą duodanti parama	6
2.3.	Europos TVT įgyvendinimo spartinimas	6
2.4.	Iniciatyvi darbo programa dėl vystymosi politikos darnos (VPD)	8
2.5.	Vidaus išteklių sutelkimas užtikrinant geresnes mokesčių sistemas.....	9
2.6.	Regioninės integracijos ir prekybos stiprinimas siekiant skatinti ekonomikos augimą ir naujų darbo vietų kūrimą.....	10
2.7.	Naujoviškų finansavimo šaltinių naudojimas visuotinėms problemoms spręsti.....	10
2.8.	Klimato kaitos uždavinys	11
2.9.	Vystymasis ir saugumas	12
2.10.	Pasaulinė valdymo struktūra	12
3.	Tolesni veiksmai	12

1. 2010–IEJI – SVARBIAUSI VEIKSMŲ IR ATSKAITOMYBĖS METAI

Neseniai Komisija 2020 m. strategijoje išdėstė savo ateinančių kelerių metų viziją¹. Pagal šią viziją įgyvendinant ES vystymosi politiką bus telkiamas dėmesys ir dedamos naujos pastangos Tūkstantmečio vystymosi tikslams (TVT) iki 2015 m. pasiekti.

Prieš dešimtį metų pasaulio lyderiai susitarė ryžtingai kovoti su įvairių formų skurdu visame pasaulyje. Nustatę tikslus, kurių įgyvendinimo pažangą galima vertinti, ir jų terminą, jie susitarė, kad iki 2015 m.:

- skurstančių ir badaujančių turėtų sumažėti perpus;
- turėtų būti užtikrintas visuotinis pradinis išsilavinimas;
- turėtų būti panaikinta lyčių nelygybė;
- dviem trečdaliais turėtų būti sumažintas gimdyvių ir trimis ketvirtadaliais – vaikų mirtingumas;
- turėtų būti sustabdytas ŽIV/AIDS, maliarijos ir kitų svarbių ligų plitimas;
- turėtų būti užtikrintas aplinkos tvarumas;
- turėtų būti sukurta pasaulinė vystymosi partnerystė.

TVT yra pirmieji bendri pasauliniai vystymosi tikslai. Jie padėjo pasiekti precedento neturintį konsensumą ir turėtų toliau padėti tinkama linkme nukreipti ir sutelkti tarptautinę paramą. Šiais tikslais pabrėžiama žmogaus teisėmis grindžiamo požiūrio į vystymąsi svarba.

Likus tik penkeriems metams iki nustatyto galutinio termino 2015 m., pasaulio lyderiai 2010 m. rugsėjo 20–22 d. susirinkę Niujorke į JT TVT peržiūros aukšto lygio plenarinį posėdį, kurio tikslas – užtikrinti išsamią sėkmingų pavyzdžių ir spragų peržiūrą ir susitarti dėl konkrečių veiksmų, padėsiančių paspartinti pažangą.

Dabartinė padėtis netolygi. Vertinant pagal pagrindinius pažangos kintamuosius – ekonomikos augimą, gerą valdymą ir kokybiškas vidaus politikos kryptis – pažanga nevienoda tiek skirtingų TVT atžvilgiu, tiek regionų atžvilgiu. Pasauliniu mastu pasiekta didelė ir tvari pažanga mažinant ypač didelį skurdą, taip pat siekiant visuotinio pradinio švietimo, lyčių lygių galimybių gauti pradinį išsilavinimą ir suteikiant galimybes gauti vandens. Tačiau apie 1,4 mlrd. žmonių tebegyvena ypač didelio skurdo sąlygomis (51 % iš jų Afrikoje į pietus nuo Sacharos), o maždaug šeštadaliui pasaulio gyventojų trūksta maisto. Beveik jokios pažangos nepadaryta mažinant gimdyvių ir vaikų mirtingumą, prastos sanitarinių sąlygų gerinimo perspektyvos.

Iš tiesų 2010–ieji yra Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi metai, bet skurdo problemos peržengia ES ribas ir jos negali būti sprendžiamos tik Europoje. Pastarųjų metų pasaulinės krizės parodė, kad pasaulio šalys yra artimai susijusios: finansų krizės, pandemijos,

¹ COM (2010) 2020.

klimato kaita veikia visas šalis, dažnai labiausiai nukenčia skurdžios šalys. Kad aplinka būtų saugi visiems, globalizacija turi tapti tvaresnė ir lygiateisiškesnė.

Todėl vystymosi skatinimas yra neatsiejama Europos veiksmų sprendžiant pasaulinius uždavinius dalis. 2010–ieji yra galimybių metai ES ir jos partnerėms visais lygmenimis atnaujinti ir derinti pastangas siekiant TVT. Tai taip pat ir atskaitomybės metai, kai bus įvertinta, ar įvykdyti TVT ir oficialios paramos vystymuisi tarpiniai uždaviniai ir ar laikytasi etapų, įskaitant numatytuosius ES veiksmų darbotvarkėje².

Praėjusiais metais ES susitarė dėl veiksmų teikiant paramą su krize kovojančioms besivystančioms pasaulio šalims³. Daugelis šių veiksmų jau įgyvendinti ar įgyvendinami šiuo metu⁴, pavyzdžiui, Lanksti paramos pažeidžiamiausioms šalims priemonė (angl. *Vulnerability Flex mechanism*). Kiti veiksmai atnaujinami. Kalbama ne vien apie paramos paskirstymą, o apie abipusį pasitikėjimą pasauline partneryste. 8-tuoju Tūkstantmečio vystymosi tikslu pabrėžiama glaudesnio tarptautinio bendradarbiavimo svarba siekiant likusių TVT. ES, laikydamosi duotų pažadų, ir toliau bus visuotinio vystymosi varomoji jėga. ES labai suinteresuota užtikrinti, kad tiek pagalbos teikėjų, tiek šalių partnerių politikoje dėmesys ir toliau būtų skiriamas su TVT susijusiai politikai ir jų finansavimui. Įsigaliojus Lisabonos sutarčiai prasideda nauja ES vystymosi politikos era, nes ES ir valstybės narės yra pasiryžusios glaudžiau derinti savo politiką.

Šiame komunikate pristatomas ES veiksmų planas, kuriame numatyti konkretūs laikotarpio vidurio veiksmai siekiant TVT. Prie šio plano pridedami penki tarnybų darbiniai dokumentai⁵ – dėl TVT, dėl paramos veiksmingumo, dėl vystymosi finansavimo, dėl paramos prekybai ir dėl 2010–2013 m. vystymosi politikos darnos darbo programos – kuriuose pateikiama išsamesnė informacija apie šiame komunikate išdėstytus pasiūlymus. ES veiksmų planu siekiama:

- parengti bendrą poziciją, kurios ES laikysis JT konkrečių pasiūlymų dėl TVT 2010–2015 m. atžvilgiu;
- rengiantis aukšto lygio plenariniam posėdžiui ir jam pasibaigus sukurti pagrindą bendradarbiauti ir palaikyti dialogą su mūsų pagrindiniais ir strateginiais partneriais tokiuose forumuose, kaip didžiojo aštuoneto ir didžiojo dvidešimtuko susitikimai, Azijos ir Europos vystymosi konferencija (2010 m. gegužės 26–27 d.), ES ir LAKR aukščiausiojo lygio susitikimas (2010 m. gegužės 18 d.) ir 3-iasis Afrikos ir ES aukščiausiojo lygio susitikimas (2010 m. lapkričio 29–30 d.);
- rezultatus įtraukti į strategiją „Europa 2020“.

ES ir valstybėms narėms siūlomi toliau aprašyti veiksmai.

² Tarybos išvados 11096/08, 2008 6 24.

³ COM (2009) 160 ir Tarybos išvados 10018/09, 2009 5 18.

⁴ Žr. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą dėl vystymosi finansavimo, SEC (2010) 420.

⁵ SEC (2010) 418; SEC (2010) 419; SEC (2010) 420; SEC (2010) 421 ir SEC (2010) 422.

2. ES VEIKSMAI TVT ĮGYVENDINIMUI SPARTINTI

2.1. Patikimas paramos įsipareigojimų įvykdymo 2015 m. būdas

Oficiali parama vystymui (OPV) yra būtina. Krizė parodė, kad parama vystymuisi dažnai veikė kaip saugumo tinklas, nes sumažėjus privačių lėšų srautams buvo užtikrintas stabilus finansavimo šaltinis, kuriuo besivystančios šalys naudojosi teikdamos svarbiausias socialines paslaugas, užtikrindamos bendras valstybės funkcijas ir palaikydamos pagrindinę ekonominę veiklą. Vadinasi, tai yra gera investicija siekiant palaikyti regioninį ir pasaulinį stabilumą.

Vertinant bendrai ES yra dosniausia pasaulyje paramos teikėja – ji teikia beveik 56 % visos pasaulinės paramos. Nuo TVT patvirtinimo ES OPV beveik padvigubėjo ir 2009 m. siekė 48,6 mlrd. EUR. Nors paramos sumažėjo, palyginti su 2008 m. lygmeniu, ji vis tiek sudaro 0,42 % ES BNP ir, palyginti su kitais pagrindiniais pagalbos teikėjais, jos poveikis yra didelis, nors daugelyje valstybių narių atsirado biudžeto deficitas. Tačiau ES neįvykdė suplanuoto bendro tarpinio uždavinio 2010–aisiais paramai skirti 0,56 % BNP, o iki 2015 m. OPV skirti 0,7 % BNP.

Paramos nukėlimas reikštų ir atidėtą pažangą įgyvendinant TVT. Dabartinės finansinės ir ekonominės krizės sąlygomis gali būti nelengva laikytis bendrų pažadų iki 2015 m. 0,7 % mūsų BNP skirti OPV, o 50 % padidintą OPV nukreipti į Afriką, bet tai yra įmanoma ir būtina. Tai tik toliaregiškumo ir politinės valios klausimas. Siekiant bendro tikslo turi prisidėti visi paramos teikėjai, sąžiningai pasidalydami našta pasauliniu mastu ir ES viduje. Per JT aukšto lygio plenarinį posėdį ES turi paaiškinti, kaip ketina laikytis pažadų, ir įrodyti, kad besivystančios šalys gali mumis pasitikėti. Būtina spręsti ir naujus pasaulinius uždavinius teikiant ne tik OPV, bet ir užtikrinant finansavimą iš kitų šaltinių.

(1) Dėl OPV:

- raginti sąžiningai pasidalyti našta su kitais tarptautiniais paramos teikėjais, įskaitant naujuosius, ir skatinti juos dėti daugiau pastangų, kaip ir ES;
- parengti tikroviškus atskiriems tikslams⁶ pasiekti skirtus metinius veiksmų planus, kuriuos galima patikrinti, ir pirmus planus paskelbti iki 2010 m. rugsėjo mėn.;
- stiprinti ES atskaitomybės mechanizmą: remdamasi valstybių narių metiniais veiksmų planais ir Komisijos stebėjimo ataskaita, Taryba turi rengti ES šalių OPV tarpusavio vertinimą ir Europos Vadovų Tarybai pranešti rezultatus. Šiuose veiksmų planuose turi būti numatytos bent jau planuojamos išlaidos OPV ateinančiais biudžetiniais metais ir iki 2015 m. numatomos OPV įvertis;
- remiantis Belgijos ar Jungtinės Karalystės patirtimi, apsvarstyti galimybę valstybių narių teisės aktais nustatyti OPV tikslinį dydį.

⁶ 0,33 % BNP valstybėms narėms, kurios įstojo į ES nuo 2004 m.; 0,7 % BNP kitoms ES šalims, o šių tikslų jau pasiekusios valstybės narės turi įsipareigoti išlaikyti tokį paramos lygį. Komisijos tarnybų darbiniame dokumente dėl vystymosi finansavimo nurodytos įvairios galimybės, kaip šių tikslų siekti, SEC (2010) 420, 4.5 skyrius.

2.2. Veiksmingai naudojama parama: didesnis OPV poveikis, didesnę ekonominę naudą duodanti parama

Vertinimai rodo⁷, kad kasmet būtų galima sutaupyti nuo 3 mlrd. iki 6 mlrd. EUR, jei ES ir valstybės narės labiau laikytųsi paramos veiksmingumo principų, kuriuos jos nustatė Paryžiaus deklaracijoje ir Akros veiksmų darbotvarkėje. ES turi griežčiau laikytis šių įsipareigojimų, kad galėtų pasiekti konkrečių rezultatų iki 4-ojo aukšto lygio forumo dėl paramos veiksmingumo, kuris vyks Seule 2011 m. Iš anksto derinami Europos veiksmai turi didesnę poveikį, nei vėliau priimtose koreguojamosios priemonės.

(2) Dėl paramos veiksmingumo:

- iki 2013 m. laipsniškai suderinti visų nacionalinių ir ES programavimo ciklų terminus šalių partnerių lygmeniu ir keitimuisi informacija apie vystymosi prioritetus ir tikslus besivystančiose šalyse naudotis bendru programavimo pagrindu, kad būtų išvengta dubliavimo ir sutapimo;
- nustatant bendrus terminus ir naudojantis bendru programavimo pagrindu parengti Europos šalių strategijos dokumentus ir daugiametes programas, kaip ES parengė Haičiui, ir taip laikytis mūsų įsipareigojimo didinti pagalbos veiksmingumą bei nuspėjamumą šalims partnerėms;
- remiantis esama paramos veiksmingumo veiklos programa geriau dalytis ES darba ne tik šalyse partnerėse, bet ir tarp jų (pirmiausia užtikrinant, kad nebūtų poveikio paramos apimčiai ir būtų išspręstas mažiausiai paramos gaunančių šalių klausimas⁸ ir būtų nustatytas sistemingas keitimosi informaciją procesas); ir nustatyti bendrą ES požiūrį dėl abipusės atskaitomybės ir skaidrumo principų laikymosi, kuris būtų plačiai skatinamas;
- raginti kitus paramos teikėjus, įskaitant naujuosius, laikytis paramos veiksmingumo darbotvarkės.

2.3. Europos TVT įgyvendinimo spartinimas

2.3.1. Tikslinė parama prasčiausiai TVT įgyvendinančioms šalims

Siekdama paskatinti TVT įgyvendinimą, ES turėtų atkreipti ypatingą dėmesį į tuos tikslus, kurių siekti sekasi prasčiausiai. Tačiau TVT neturi būti laikomi atskirų sričių tikslų ir rodiklių rinkiniu. Priešingai, jie yra tarpusavyje glaudžiai susiję ir vienas kitą sustiprinantys: į tai ir reikia atsižvelgti jų siekiant.

Nors ES privalo būti aktyvi visose besivystančiose šalyse, pirmenybė turi būti teikiama toms šalims, kuriose labiausiai reikia siekti pažangos. Tikslinė intervencija turi būti nukreipta į labiausiai pažeidžiamus gyventojus, įskaitant moteris, vaikus ir neįgaliuosius, teikiant paramą didelės aprėpties socialinės apsaugos sistemoms, kurios yra svarbiausia socialinės sanglaudos bei stabilumo sudėtinė dalis.

⁷ Europos Komisijos užsakymu parengta studija „Paramos veiksmingumas: Europos požiūrio nauda“, HTSPE Limited, 2009 m. spalio mėn.

⁸ Vadinamosios „paramos našlaitės“ yra mažai paramos ir mažai aktyvių tarptautinės paramos teikėjų turinčios šalys.

Ypač didelį susirūpinimą kelia mažiausiai išsivysčiusių šalių ir silpnų šalių skurdas⁹. Silpnų šalių pažanga įgyvendinant TVT yra pastebimai menkesnė, palyginti su kitomis besivystančiomis šalimis, be to, daugelis jų gauna labai mažai paramos. Padėčiai ištaisyti paramos teikėjai turi dėti daugiau pastangų ir geriau derinti veiksmus silpnose šalyse¹⁰.

(3) Dėl silpnų ir labiausiai atsiliekančių šalių:

- artimiausiu metu sukurti ES veiksmų derinimo sistemą sprendimams priimti ir darbui pasidalyti silpnose šalyse. Pavyzdys – parama Haičiui;
- išlaikyti tinkamą atlygio už rezultatus ir poreikių tenkinimo pusiausvyrą, perskirstyti lėšas labiausiai atsiliekančioms šalims atsižvelgiant į nacionalinę politiką ir pajėgumus. ES lygiu Komisija teiks tokį pasiūlymą per 2010 m. AKR programų laikotarpio vidurio peržiūrą, taip pat siūlys padidinti lėšas, skiriamas Afganistanui ir Pakistanui 2011–2013 m. laikotarpiu.

2.3.2. Tikslinė parama prasčiausiai įgyvendinamiems TVT

Neseniai buvo pasiūlyta peržiūrėti penkias svarbiausias TVT sritis: sveikatos¹¹, švietimo¹², humanitarinės pagalbos maistu¹³, aprūpinimo maistu¹⁴ ir lyčių lygybės¹⁵. Šios sritys yra neatsiejama bendro ES veiksmų plano TVT įgyvendinimui skatinti dalis.

Valstybės narės turėtų laikytis vieno bendro principo – pirmiausia pasitelkti šalių partnerių strategijas ir sistemas¹⁶, kad būtų įtvirtinama šalies atsakomybė. Tai galėtų būti daroma vykdant paramos biudžetui ir į TVT sutartis panašias programas. Jeigu pagalba teikiama ne pagal šalies sistemas, turėtų būti aiškiai nurodyta priežastis, turėtų būti teikiama parama gebėjimams stiprinti, kad būtų užtikrinta geresnė šalies sistemų kokybė.

(4) Dėl didesnio politikos poveikio svarbiose srityse:

- švietimo ir sveikatos srityse sutelkti ES ir valstybių narių veiksmus į tas šalis, kuriose yra didžiausias poreikis ir kuriose gali būti palaikoma tvari politika. Šalių, kurioms teikiama pirmenybė, sąrašas bus parengtas iki rugsėjo mėn.;
- sveikatos srityje užtikrinant didesnę politikos darną ir tolesnę ES politinį ir finansinį indėlį į Pasaulinio kovos su AIDS, tuberkulioze ir maliarija fondo ir Pasaulinės vakcinų ir imunizacijos sąjungos veiklą, kad būtų užtikrintos pastangos įtvirtinti paramos veiksmingumo principus, laikytis tarptautinės partnerystės sveikatos srityje principų ir prisidėti prie sveikatos apsaugos sistemų stiprinimo;

⁹ SEC(2007) 1417 ir Tarybos išvados 15118/07, 2007 11 20.

¹⁰ 2009 m. Europos vystymosi ataskaita „Silpnumo įveikimas Afrikoje. Naujas Europos požiūris“, <http://erd.eui.eu/erd-2009>.

¹¹ COM (2010) 128.

¹² SEC (2010) 121.

¹³ COM (2010) 126.

¹⁴ COM (2010) 127.

¹⁵ SEC (2010) 265.

¹⁶ Visų pirma susijusias su viešųjų finansų valdymu, apskaita, auditu, viešuoju pirkimu, rezultatams skirtomis sistemomis ir stebėjimu.

- dvišaliais ir daugiašaliais kanalais ir įgyvendinant iniciatyvą „Švietimas visiems“ švietimo srityje didinti paramą nacionaliniams švietimo sektoriaus planams, kuriuos įgyvendinant būtų užtikrintas kokybiškas švietimas;
- atkreipti dėmesį į visus aprūpinimo maisto aspektus, dėmesį sutelkiant į ekologišką žemės ūkį, į smulkius ūkininkus, teikiant paramą tvariai nacionalinei ir regioninei politikai (įskaitant didesnę finansinę paramą Išsamiai Afrikos žemės ūkio vystymosi programai ir spartesnę Afrikos žemės politikos gairių įgyvendinimą), taip pat labiau į vystymosi politiką labiau įtraukiant mitybos klausimus, pirmiausia Pietų Azijoje;
- naudojant EBPO parengtą politikos rodiklį visiems su TVT susijusiems veiksams (numatant jį taikyti ne mažiau kaip 80 % ES ir valstybių narių veiksnu) didinti atskaitomybę dėl lyčių lygybės ir stebėti lyčių lygybei skirtų priemonių įgyvendinimą;
- toliau teikti pirmenybę veiksams, kuriais siekiama spręsti visuotinės sveikatos, žemės ūkio ir aprūpinimo maistu uždavinius vykdant ES mokslinių tyrimų bendrąsias programas.

2.3.3. Skatinti šalių partnerių atsakomybę už TVT įgyvendinimą

Vertinant visus sėkmingus pavyzdžius išryškėja tvirto politinio dalyvavimo vietiniu mastu svarba. Siekiant didinti pagalbos gavėjų gyventojų atsakomybę, paramos teikėjams imantis veiksmų turi būti atsižvelgiama į vystymosi proceso kultūrinį aspektą.

ES ir jos valstybės narės turi ir toliau skatinti ir remti šalių iniciatyvą priimant sprendimus dėl investavimo prioritetų, kurie padeda siekti TVT, ir priderinti tikslus ir rodiklius pagal sąlygas šalyse. Atsakomybė už TVT įgyvendinimą turi būti šalių partnerių prisiimamų platesnių su valdymu susijusių įsipareigojimų dalis ir neatskiriama ES ir šalių partnerių dialogo dalis. Ypač svarbu surinkti kokybiškus statistinius duomenis, kurie padeda stebėti pažangą įgyvendinant TVT šalies mastu, skatinti viešojo sektoriaus atskaitomybę, ir kurie yra racionalios politikos bei sprendimų priėmimo, makroekonominio valdymo ir veiksmingo išteklių skirstymo pagrindas. Patikimų, tikslų duomenų apie TVT įgyvendinimą trūkumas ypač stipriai juntamas Afrikoje.

(5) Dėl didesnės atsakomybės:

- pasitelkti Afrikos ir ES partnerystę dėl TVT kaip pagrindą TVT įgyvendinimo Afrikoje pažangos regioniniam derinimui stiprinti, bendradarbiaujant su regioninėmis organizacijomis;
- skatinti įtraukti TVT į besivystančių šalių rengiamas vystymosi strategijas.

2.4. Inicijavi darbo programa dėl vystymosi politikos darnos (VPD)

ES TVT įgyvendinimą taip pat remia formuodama su parama nesusijusias politikos kryptis taip, kad jas įgyvendinant būtų labiau prisidedama siekiant vystymosi tikslų. Per pastaruosius penkerius metus šiam tikslui ES sukūrė *ex ante* ir *ex post* mechanizmus, taip pat poveikio vertinimus, kuriais siekiama nustatyti išorinį politinių pasiūlymų poveikį¹⁷. VPD darbo

¹⁷ SEC (2007) 1202, SEC (2009) 1137 ir Tarybos išvados 16079/09, 2009 11 18.

programoje¹⁸ nustatyti konkretūs tikslai ir pažangos rodikliai vykdant ES su VPD susijusius įsipareigojimus, aprėpiančius įvairias politikos sritis, kurios daro poveikį šiems penkiems pasaulinio masto uždaviniams: prekybai ir finansams, klimato kaitai, aprūpinimui maistu, migracijai ir saugumui.

(6) Dėl vystymosi politikos darnos:

- aktyviai ir iš anksto naudotis VPD darbo programa kaip priemone ES sprendimų priėmimo procesui tinkama linkme pakreipti priimant įvairius besivystančioms šalims poveikį darančius sprendimus, susijusius ne tik su parama vystymuisi.

2.5. Vidaus išteklių sutelkimas užtikrinant geresnes mokesčių sistemas¹⁹

Vien tik išorės paramos jokiai šaliai nepakanka, kad joje būtų sukurta klestinti visuomenė. Šalių partnerių vystymuisi būtini nuosavi ištekliai, nes jie didina valstybės teisėtumą, skatina priiinti atsakomybę už vystymosi politiką ir yra stabilus šaltinis viešosioms gėrybėms finansuoti ir TVT įgyvendinti.

Siekiant gerokai padidinti mokesčių ir BVP santykį²⁰, ES parama tvarių mokesčių ir muitų sistemų kūrimui besivystančiose šalyse turi būti stiprinama laikantis visa apimančio požiūrio į mokesčių ir muitų administravimą bei reformas. Paramos teikėjai turėtų remti daugiašales ir regionines iniciatyvas, padėti kurti skaidrią, bendradarbiavimą skatinančią ir teisingą tarptautinę mokesčių aplinką, stiprinti besivystančių šalių stebėjimo gebėjimus siekiant kovoti su neteisėtais pinigų srautais ir sukčiavimu, susijusiu su muitais, ir remti atitinkamų susitarimų sudarymą bei įgyvendinimą. Be to, besivystančioms šalims reikia suteikti galimybę veiksmingiau įsitraukti į tarptautinį bendradarbiavimą mokesčių ir muitų srityje. Iš geriau surenkamų šalies pajamų būtų galima šalies mastu užpildyti prasčiausiai įgyvendinamų TVT finansavimo spragas.

(7) Dėl mokesčių ir vystymosi:

- stiprinti besivystančių šalių gebėjimus sutelkti vidaus pajamas vykdant mokesčių reformas ir gerinant administravimą. Stiprinti besivystančių šalių muitinių administracijų gebėjimus padėti veiksmingai siekti nacionalinių vystymosi tikslų. Didinti paramą iniciatyvoms, kuriomis skatinamas pajamų skaidrumas ir atskaitomybė šalies viduje, pavyzdžiui, „Miškų teisės aktų įgyvendinimas, miškų valdymas ir prekyba mediena“ ir Gavybos pramonės skaidrumo iniciatyva“, ir geriau derinti paramos teikėjų veiksmus;
- skatinti gerą valdymą mokesčių srityje ir remti kovą su mokesčių vengimu laikantis tarptautinių standartų, bendradarbiauti siekiant sudaryti geresnes sąlygas rengti ir įgyvendinti tokius susitarimus, kaip susitarimai dėl keitimosi informacija mokesčių klausimais ir prireikus konvencijas dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo, priimant ir įgyvendinant EBPO sandorių kainodaros gaires besivystančiose šalyse, skatinti vykstančius tyrimus dėl tarptautinėms įmonėms taikomo ataskaitų pagal atskiras šalis rengimo standarto.

¹⁸ SEC (2010) 421.

¹⁹ COM (2010) 163.

²⁰ Palyginti su dabartiniu labai žemu lygiu – vidutiniškai apie 15 %.

2.6. Regioninės integracijos ir prekybos stiprinimas siekiant skatinti ekonomikos augimą ir naujų darbo vietų kūrimą

Regioninė integracija didina politinį stabilumą ir skatina ūkio klestėjimą. Integracija padeda teikti viešąsias gėrybes, kurios būtinos tvariam vystymuisi, ir tokiu būdu tiesiogiai ir netiesiogiai padeda siekti TVT. ES tiek politiškai, tiek finansiškai remia regioninę integraciją plėtodama išorės santykius.

Dalyvavimas tarptautinėje prekyboje yra pagrindinis išteklių, būtinų besivystančioms šalims įgyvendinti TVT, šaltinis ir turi būti įtrauktas į kiekvieną sėkmingą vystymosi strategiją.

Tuo tikslu ES toliau stengiasi kurti vystymuisi palankias tarptautinės prekybos taisykles ir remia šalių partnerių gebėjimą dalyvauti pasaulinės ir regioninės prekybos sistemoje, taip pat skatindama ekonominės partnerystės susitarimus. Atsižvelgdama į 8-ąjį TVT, ES taiko specialias prekybos lengvatas besivystančioms šalims, įskaitant mažiausiai išsivysčiusių šalių visiškai laisvą visų prekių, išskyrus ginklus, teikimą į ES rinką. Be to, ES toliau stengiasi užtikrinti, kad į dvišalius ES susitarimus nebūtų įtraukta išlygų, dėl kurių besivystančioms šalims būtų sunku gauti vaistų.

ES ir valstybės narės gerokai anksčiau numatyto 2010–ųjų termino įvykdė bendrą įsipareigojimą kasmet skirti 2 mlrd. EUR su prekyba susijusiai paramai. Be to, labai remiami gamybiniai pajėgumai ir su prekyba susijusi infrastruktūra – 2008 m. bendra paramos prekybai suma viršijo 10 mlrd. EUR, o tai nemažas padidėjimas, palyginti su 2007–aisiais.

ES turi remtis šiuo sėkmingu pavyzdžiu, daugiau dėmesio skirti mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir dirbti drauge veiksmingai ir strategiškai, kaip išdėstyta atitinkamame tarnybų darbo dokumente.

(8) Dėl regioninės integracijos ir prekybos:

- didinti paramą privataus sektoriaus plėtrai, pirmiausia remiantis tokiomis priemonėmis kaip AKR investicinė priemonė ir ES ir Afrikos infrastruktūros patikos fondas;
- peržiūrint Europos Investicijų Banko (EIB) išorės įgaliojimus stiprinti EIB galimybes remti ES vystymosi uždavinius ir skatinti veiksmingą dotacijų bei paskolų derinimą trečiose šalyse;
- atkakliai tęsti darbą užbaigiant Dohos raundą ir toliau siekti rengti dvišalius ir regioninius prekybos susitarimus, kuriuose būtų tinkamai įtraukti skirtingi šalių partnerių poreikiai ir į juos būtų tinkamai atsižvelgiama, įskaitant ekonominės partnerystės susitarimus;
- toliau teikti paramą prekybai, skiriant daugiau pastangų mažiausiai išsivysčiusioms šalims ir paramos veiksmingumui, ir visų pirma siekiant iki 2010 m. pabaigos sudaryti susitarimą dėl AKR skirtų regioninės paramos prekybai priemonių rinkinio.

2.7. Naujoviškų finansavimo šaltinių naudojimas visuotinėms problemoms spręsti

Vien biudžeto lėšų ir privačių investicijų nepakanka siekiant sutelkti reikalingus išteklius, kad būtų šalinami ekonominės krizės padariniai ir sprendžiami nauji visuotiniai uždaviniai,

įskaitant TVT. Siekdami užtikrinti, kad būtų gaunamos nuspėjamos ir stabilios papildomos lėšos, turime iki galo išnaudoti naujoviškų finansavimo šaltinių potencialą.

Keletas naujoviškų mechanizmų jau veikia viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystės ir rinkų pagrindu ir gerokai papildė esamus paramos vystymuisi šaltinius ir mechanizmus. Įvairios galimybės šiuo metu yra svarstomos skirtinguose forumuose, įskaitant Naujoviškų paramos vystymuisi finansavimo būdų vadovaujančiąją grupę. Komisijos tarnybos taip pat išanalizavo įvairių priemonių potencialą kurti pajamas²¹.

Globalizacija pasaulio ekonomikai davė didelės naudos, bet skurdžiausios šalys dar nepasinaudojo visomis šiomis galimybėmis. Padėtį būtina ištaisyti paskirstant naujas pajamas.

(9) Dėl naujoviškų finansavimo būdų:

- remti pasiūlymus dėl naujoviškų finansavimo priemonių, turinčių didelį pajamų kūrimo potencialą, siekiant užtikrinti nuspėjamą tvaraus vystymosi finansavimą, visų pirma teikiamą skurdžiausioms ir pažeidžiamiausioms šalims²².

2.8. Klimato kaitos uždavinys

Klimato kaita yra sunkus bendras uždavinys, veikiantis visų TVT įgyvendinimą.

ES yra įsipareigojusi remti besivystančių šalių pastangas priimti ir įgyvendinti tinkamas prisitaikymo ir (arba) padarinių švelninimo strategijas. Tai daroma skiriant daugiau dėmesio klimato kaitai vystymosi politikoje, sudarant galimybes besivystančioms šalims lengviau naudotis mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančiomis ir klimato kaitos poveikiui atspariomis technologijomis, nepažeidžiant intelektinės nuosavybės teisių, kartu plečiant jų žinias apie klimato kaitą ir didinant ES paramą susijusiems moksliniams tyrimams, atliekamiems besivystančiose šalyse ir kartu su jomis. Tai turėtų suteikti joms galimybę plėtoti ekonomišką ekosistema pagrįstą požiūrį prisitaikymo ir padarinių švelninimo strategijose.

Be to, vykstant tolesnėms deryboms dėl klimato kaitos po Kopenhagos susitikimo ir su vystymuisi susijusio Dohos derybų raundo, ES turėtų ir toliau skatinti sudaryti palankias sąlygas besivystančioms šalims naudotis ekologiškais technologijomis, įskaitant tolesnę prekybos su aplinkosauga susijusiomis prekėmis ir paslaugomis liberalizavimą ir kliūčių, susijusių ir nesusijusių su mokesčiais, mažinimą ir šalinimą.

(10) Dėl klimato kaitos:

- įvykdyti ES įsipareigojimą 2010–2012 m. besivystančioms šalims kasmet skirti 2,4 mlrd. EUR skubų finansavimą ir užtikrinti, kad šios lėšos būtų programuojamos ir skirstomos pagal paramos veiksmingumo darbotvarkę. Komisija yra pasirengusi padėti įgyvendinti ir prižiūrėti bendrus sprendimus dėl ES skubaus finansavimo įsipareigojimo²³.

²¹ SEC (2010) 409.

²² 2009 m. spalio 30–29 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų 23 ir 27 punktai ir 2010 m. kovo 25–26 d. Europos Vadovų Tarybos išvadų 8 punktas.

²³ COM (2010) 86.

2.9. Vystymasis ir saugumas

Vystymasis neįmanomas, jei neužtikrinamas saugumas, o ilgalaikio saugumo negalima užtikrinti neinvestuojant į vystymąsi. Dauguma silpnų šalių atsilieka siekdamos TVT, todėl reikia ypatingų pastangų teikti paramą šioms šalims kuo mažesnėmis išlaidomis.

(11) Dėl silpnumo ir saugumo:

- remti ES veiksmų planą dėl nestabilios padėties ir konfliktinių situacijų, kurį Komisija pasiūlys 2010 m., kad būtų galima šias problemas spręsti visapusišku ir kompleksiniu būdu ir kad vystymosi uždaviniai būtų geriau įtraukiami planuojant ir įgyvendinant taikos ir stabilumo palaikymo operacijas.

2.10. Pasaulinė valdymo struktūra

Ekonomikos krizė įvairių pasaulio valstybių vyriausybes paskatino pripažinti, kad būtinas tikrai įtraukus pasaulinis valdymas. Tarptautinių institucijų struktūra yra sudėtinga ir į skurdžiausių šalių interesus dažnai neatsižvelgiama. Didelį susirūpinimą taip pat kelia dėl nuolat didėjančio daugiašalių agentūrų skaičiaus²⁴ teikiama padrika daugiašalė parama. ES turėtų duoti naują postūmį įvairiuose tarptautiniuose forumuose, įskaitant didžiajame dvidešimtuose, vykstančiam darbu, kad būtų pertvarkyta pasaulinė valdymo struktūra.

Pagrindinė užduotis yra pasiekti pasaulinių institucijų teisėtumo ir veiksmingumo pusiausvyrą, remiantis ir regioniniu atstovavimu.

(12) Dėl pasaulinio valdymo:

- remti vykstančias reformas, kuriomis siekiama didesnės visos JT sistemos darnos ir veiksmingumo, kad būtų laipsniškai optimizuota agentūrų veikla ir sumažintas jų skaičius;
- Užtikrinti, kad sparčiai ir tinkamai būtų didinama besivystančių ir pereinamąjį laikotarpį išgyvenančių šalių balsų dalis Pasaulio banke bei TVF; kaip galutinio tikslo siekti vienos Europos būstinės ir stiprinti ES atliekamą koordinavimą, visų pirmą regioninio vystymosi bankuose.

3. TOLESNI VEIKSMAI

Ateinantys penkeri metai Europos ir pasaulio vystymosi politikai bus sunkių uždavinių metai. Per šį laikotarpį ES privalės įvykdyti pažadą OPV skirti 0,7 % BNP ir iki galo atlikti savo vaidmenį užtikrinant TVT įgyvendinimą. Tuo pat metu ES ir išsivysčiusios pasaulio šalys turės besivystančioms šalims įrodyti savo įsipareigojimų dėl klimato kaitos tvirtumą paversdamos pažadus veiksmingais praktiniais veiksmais.

Tačiau ateinantys metai yra ir didžiulių galimybių besivystančioms pasaulio šalims metai. TVT įgyvendinimas daugeliui šalių bus laiptelis į gyvybingą ir augančią ekonomiką. Esama

²⁴ EBPO duomenimis, šiuo metu yra daugiau kaip 260 tarptautinių organizacijų, galinčių gauti OPV, o 1940 m. jų buvo tik 15. Be to, yra daugiau kaip 100 agentūrų, kurių kiekviena per metus valdo mažiau kaip 20 mln. USD ir kurių visas bendras finansavimas yra tik 2 % bendro pagrindinio ir nepagrindinio daugiašalių organizacijų finansavimo.

daug sėkmingų pavyzdžių, kuriais galime remtis. Užsimezgusi ES ir Afrikos partnerystė gali remtis TVT ir tapti tvariu augimo pagrindu.

Čia aprašytas dvylikos punktų planas yra ES įnašo sprendžiant šiuos uždavinius ir išnaudojant galimybes projektas. ES turėtų ir toliau išlaikyti didžiausios pasaulyje paramos teikėjos pozicijas, o kartu ryžtingai užtikrinti dar geresnę ir veiksmingesnę teikiamos paramos panaudojimą. To galima pasiekti tik bendradarbiaujant su besivystančiomis šalimis tokiais klausimais, kaip valdymas ir mokesčiai, ir su kitais paramos teikėjais, kurių užmojai turėtų būti tokie pat platūs, kaip ir ES. Besivystančios šalys savo ruožtu turi ryžtingai užtikrinti, kad gaunama parama padėtų pasiekti matomų ir ilgalaikių pokyčių.

Komisija ragina Tarybą ir valstybes nares priimti ir aktyviai įgyvendinti čia išdėstytus pasiūlymus. Komisija stebės šio dvylikos punktų plano vykdymą ir rengs įgyvendinimo ataskaitas pagal ES vystymosi finansavimo ataskaitų rengimo procedūrą. ES turėtų taip pat paraginti kitus tarptautinės paramos teikėjus užtikrinti sąžiningą tarptautinį naštos pasidalijimą ir parengti savo veiksmų planą, kad būtų iškelti dar didesni siekiai dėl TVT įgyvendinimo pasauliniu mastu.